

Foute notarissen gestraft

Marcel Pheijffer

Heb ik weer. Schrijf ik in mijn eerste column voor dit magazine dat foute notarissen een uitzondering zijn, volgen er vrijwel direct twee uitspraken over notarissen die fors uit de bocht zijn gevlogen. Lezenswaardige uitspraken, klassiekers voor in de opleiding als het gaat over het duiden van het belang van de kernwaarden van het notariaat. Hoewel de namen van beide notarissen uitgebreid in de pers zijn genoemd, herhaal ik ze hier niet. De lessen die uit de casuïstiek kunnen en moeten worden getrokken, zijn immers belangrijker dan hun namen.

MISSTAP

De eerste zaak betreft een beslissing van de kamer voor het notariaat (ECLI:NL:TNORARL:2020:5, 17 februari 2020). Het Openbaar Ministerie, tevens klager in kwestie, voerde een strafrechtelijk onderzoek uit naar een voorgenomen transactie van anderhalf miljard contante Venezolaanse bolivars. Bij een doorzoeking in de auto van een verdachte werd een document aangehouden waarin een notaris verklaart dat hij heeft gezien dat een onderneming anderhalf miljard bolivars in contanten in bezit heeft. Het Openbaar Ministerie is na onderzoek echter van mening dat de notaris de notariële verklaring valselijk heeft opgemaakt en daarom wordt de notaris in het kader van het strafrechtelijk onderzoek gehoord. Hij legt een verklaring af waaruit blijkt dat hij op een zaterdag voor een cliënt op kantoor moest komen. Op basis van een filmpje waarop te zien is dat er een stapel geld op pallets staat, heeft hij de verklaring opgesteld. De kamer voor het notariaat is van oordeel dat de notaris een ernstig verwijtbare misstap heeft begaan: *'Niet alleen omdat hij als notaris schriftelijk heeft verklaard iets te hebben waargenomen wat hij (minst genomen) niet met zekerheid wist of kon weten of heeft gecontroleerd, maar ook omdat hij zonder enige vorm van onderzoek naar de herkomst en bestemming van de (gestelde aanwezige) Venezolaanse bolivars een (mogelijke) transactie faciliteerde.'* Een transactie die relevant was uit oogpunt van de verplichtingen op grond van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft). Bij het opleggen van de zwaarste maatregel – ontzetting uit het ambt –

is rekening gehouden met het feit dat de notaris eerder al tweemaal voor drie maanden geschorst is geweest voor Wwft-gerelateerde verzuimen.

DOODZONDEN

De tweede kwestie handelt onder meer over het vervalsen van bankafschriften, een negatieve bewaringspositie en het onttrekken van gelden aan de derdengeldenrekening. Doodzonden voor een notaris, die tucht-rechtelijk dan ook uit zijn ambt is ontzet (ECLI:NL:TNORAMS:2018:10, 8 mei 2018). Daarnaast is hij recentelijk strafrechtelijk veroordeeld tot 24 maanden gevangenisstraf en een beroepsverbod van 5 jaar, zodat hij op geen enkele manier nog in het notariaat werkzaam zal kunnen zijn (ECLI:NL:RBAMS:2020:1679, 12 maart 2020). Pikant – en strafverzwarend – in deze zaak is dat de veroordeelde en uit zijn ambt ontzette notaris er niet voor terugdeinsde andere personen voor hem te laten werken die eerder (ook) uit het ambt van notaris waren ontzet. Soort zoekt soort.

MOED

In de twee besproken zaken is een hard en duidelijk oordeel geveld. Wat mij betreft – op basis van de in de uitspraken weergegeven feiten – volstrekt terecht: notarissen die dergelijke misstappen begaan, horen niet in het ambt thuis. Anders dan de advocaat van een van de notarissen betoogde, vormen de volgende omstandigheden geen rechtvaardiging voor misstappen waardoor anderen worden benadeeld: een midlifecrisis, een stukgelopen huwelijk of het feit dat de notaris zijn vak helemaal zat is. De eerste notaris kreeg kennelijk te maken met cliëntèle die geld wilde witwassen. De tweede had een geliquideerde vastgoedhandelaar als cliënt. Volgens de advocaat van deze notaris – maar onbevestigd door het Openbaar Ministerie – zou hij door onzure typen onder druk zijn gezet. Dergelijke omstandigheden rechtvaardigen evenmin misstappen, maar vereisen juist moed, standvastigheid en een rechte rug van de notaris. Maar ook steun van en het creëren van een veilige omgeving door de beroepsorganisatie en overheidsinstanties voor notarissen die in onveilige of bedreigende situaties terecht komen. Ik vraag mij af of daarvoor al effectieve mechanismen bestaan? ■

Deze column wordt afwisselend geschreven door Teska van Vuren en Marcel Pheijffer.